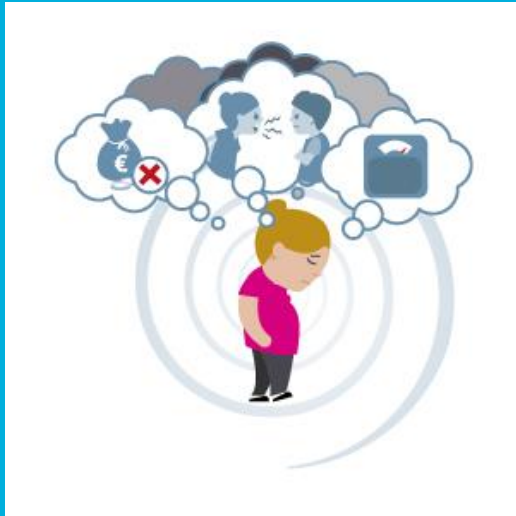

Chronische stress Wat helpt??

HAN Symposium 2023 ‘Wat wél werkt tegen armoede’

Prof. Dr. Maria van den Muijsenbergh, huisarts n.p.
Em. Hoogleraar Gezondheidsverschillen en persoonsgerichte, integrale eerstelijnszorg

Radboudumc

Armoede neemt toe en maakt ziek!

Waarom maakt armoede ziek?

- Luchtvervuiling
- Ongezond werk

- Eenzaamheid
- Sociale uitsluiting

- **Piekeren**
⇒ **Chronische stress**

Marc Chagall eenzaamheid

Chronische stress: slecht voor lichaam en geest

Meer ziekten

Diabetes

Hart-vaatziekten

Depressie

Onvruchtbaarheid

&

Minder gezonde leefstijl

Minder denkkraft

Meer korte termijn

besluiten

Meer impulsief

Begint al in de baarmoeder...

Stress in zwangerschap
of vroege jeugd:

- Gedragsproblemen
- ADHD
- Overgewicht
- Vroege veroudering

أعراض جسدية تدل على الضغط العصبي

Lichamelijke signalen van stress

تسرع في نبضات القلب

التنفس السريع

ألم في البطن

التعرق

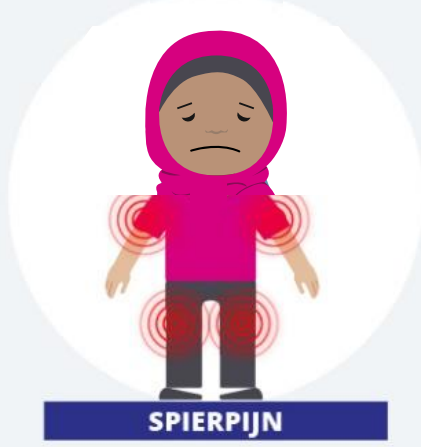
الشعور بالتمميل

الصداع

ألم في العضلات

جفاف الفم والحلق

ألم في الظهر

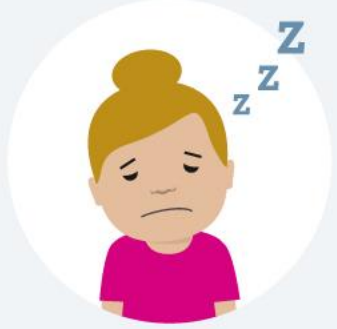
ماذا بعد؟

WAT NOG MEER...?

تأثير الضغط النفسي على الشعور والسلوك

Effecten van stress op gevoel en gedrag

الشعور المتكرر بالتعب والإرهاق

VAAK MOE ZIJN

النسيان

VERGEETACHTIG ZIJN

الخوف

BANG ZIJN

الإفراط في التفكير

PIEKEREN

الغضب

BOOSHEID

التشاجر

RUZIE KRIJGEN

عدم القدرة على التفكير جيدًا

NIET GOED KUNNEN
NADENKEN

عدم القدرة على التركيز جيدًا

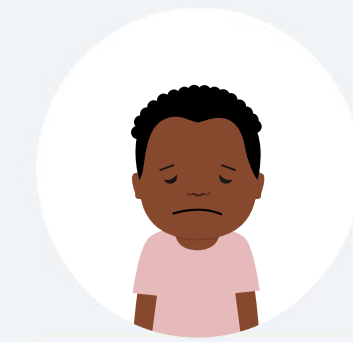
NIET GOED KUNNEN
CONCENTREREN

إنعدام الثقة في الآخرين

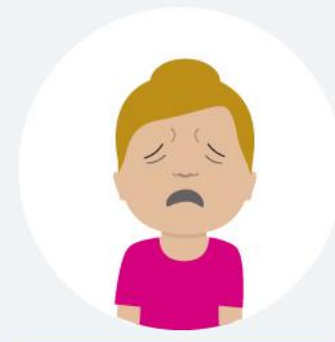
MENSEN NIET
MEER VERTROUWEN

الشعور بالعجز

MACHTELOOS
VOELEN

الشكوى/العتاب

KLAGEN/VERWIJTEN

البكاء بسرعة

SNEL HUILEN

الدائرة/الدوامة المفرغة لدى الضغط العصبي

Vicious circle
bij stress

ردة فعل وتأثير الضغط العصبي على الجسد

Je krijgt
een stressreactie
in je lichaam.

صعوبة في التفكير وزيادة التهور السلوكي

Je kunt minder goed
nadenken en
impulsief gedrag
neemt toe.

يصعب عليك التعامل مع المشاكل وتزداد اختيارًا لا صحيًا

Je hebt moeite problemen
aan te pakken en maakt
meer ongezonde keuzes

تفاقم في المشاكل والشعور بتدهور الصحة

Je problemen verergeren
en je voelt je steeds
on gezonder.

Je krijgt er nieuwe
problemen bij
en komt in een
negatieve spiraal.

الوقوع في مشاكل جديدة والدخول في دوامة سلبية

Stress neemt
verder toe.

تطور وإزدياد الضغط النفسي

المشاكل المادية
Geldzorgen

Meerdere bronnen van Stress

MIJN
ONBEGRIJPELIJKE
OVERHEID

We kunnen allemaal iets doen om stress te verminderen!

Oorzaken aanpakken!

- Structureel beleid bestaanszekerheid & meedoen
  - Hoger minimumloon en bijstand
  - Flexibeler regels bijverdienen
  - Recht voor kinderen op warm water en energie
- Stop met het veroorzaken van schulden
  - Regelingen begrijpelijk en toegankelijk
  - Financiële drempels gezondheidzorg wegnemen

Commissie sociaal minimum 2023

Durf af te wijken! Geef gewoon geld

ماذا يمكنك فعله لدى الضغط العصبي؟ Wat kan je doen bij stress?

ماذا يمكنك فعله بنفسك

Wat je zelf kan doen

الاعتناء بنفسك جيدًا
Goed voor jezelf zorgen

القيام بأنشطة ممتعة
Leuke dingen doen

تدريبات تنفسية
Ademhalingsoefeningen

متابعة دورة دراسية
Een cursus volgen

القيام بالعمل (التطوعي)
(Vrijwilligers)werk doen

مساعدة من الأصدقاء / الأهل

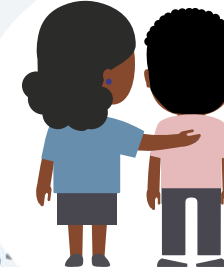
Hulp van
vrienden/
familie

طبيب الأسرة ومساعد العيادة

Huisarts
POH

البلدية

Gemeente

طلب المساعدة من أشخاص آخرين

Hulp vragen
aan anderen

فريق الحي
Buurtteam

عالم النفس
Psycholoog

Persoonsgerichte integrale benadering

Wat wil en kan iemand?

Welke hulp heeft hij nodig?

- Aandacht voor álle problemen, persoonlijke vaardigheden en omstandigheden
- Gericht op versterken eigen kunnen
- Goede, toegankelijke en begrijpelijke gezondheidszorg en sociale dienstverlening

---

Creëer rust en begrip
spreek eenvoudig – gebruik plaatjes - check wat begrepen is

Activiteiten die stress verminderen

- Geen blauwdruk
- Dicht bij huis
- Met de mensen zelf

Combinatie van ontspannen – uitleg over stress - bewegen

Mind Full, or Mindful?

Wat kunnen wij allemaal doen? Pik signalen op en vraag dóór

Verdiep u in het leven van mensen in armoede

Vraag mensen met ervaring!

Beleefhuis Nijmegen

**Ben vriendelijk en positief
versterk ieders gevoel van eigenwaarde**

Wees aardig
voor onaardige mensen:
die hebben jou het hardste nodig.

Sociale rechtvaardigheid herstelt de balans

